

Joni Hakasalo

Reservistä eroamisen suosio on viime vuosina ollut kovassa kasvussa johtuen Ukrainan sodasta ja Suomen liittymisestä Natoon. Aseistakieltäytyjäliiton järjestökoordinaattori Aku Kervinen, mitkä tekijät ylipäättään vaikuttavat erottamispäätöksen syntyyn?

Aku Kervinen

Ihmisillä voi olla tosi erilaisia syitä. Se, miten se eroaminen reservistä tapahtuu, niin sehän tapahtuu hakemalla täydennyspalvelukseen. Mikä sitten tehdään sillä samalla lomakkeella, millä nuorena voi hakea siviilipalvelukseen. Siinä vakaumuksellisista syistä ilmoitetaan, että ei ole enää käytettävissä maanpuolustukseen. Taustalla voi olla monenlaisia arvoja ja asenteita.

Joni Hakasalo

Miten näet oikeuden reservistä eroamiseen suhteessa yksilön vastuun ja velvollisuuksiin?

Aku Kervinen

Oikeus kieltäytyä reservistä pohjautuu samaan kuin ylipäättänsäkin aseista kieltäytymisen oikeus, eli mielipiteen, omantunnon ja ajatuksen vapauteen, joka on kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa turvattu oikeus. Se myös säilyy siinä tilanteessa, jos on jo suorittanut asepalveluksen, eli siinä sopimuksessa ei ole määritelty mitään tiettyä päivää, 18–19-vuotiaana tai harkinta-aikaa, vaan myös suoritetun asepalveluksen jälkeen voi päätyä erilaisiin ratkaisuihin. Siinä mielessä se on varsin selkeä tapaus, että oikeusvaltiossa täytyy tällainen mahdollisuus säilyä.

Joni Hakasalo

Miten luulet, että tällainen nykyaikaisen sodankäynnin teknologian kehitys on vaikuttanut noihin eroamispäätöksiin? Ihan esimerkkinä dronejen käyttö sodankäynnissä, että se on aika lohdutontakin se kuvasto mitä näemme siellä nykysotakentällä, niin luuletko että tällaisella voi olla vaikutusta?

Aku Kervinen

En muista, että kukaan olisi ottanut esille, kun on jutellut reservin kieltäytyen kanssa. Monet tykkäävät myöskin kertoa samalla, kun kysyy jotain käytännöllistä yksityiskohtaa. Tykkäävät myös kertoa omista ajatuksistaan, niin en muista kuka olisi tätä nimenomaista asiaa nostanut koskaan esille. Tokihan sillä voi olla vaikutusta ja ehkä varsinkin semmoisessa isommassa poliittisessa keskustelussa saatetaan miettiä sitä, että johtaako tällainen sodankäynnin teknologistuminen jossain määrin siihen, että ei ihan niin paljon tarvita ihmisiä myöskään armeijan näkökulmasta reserviin. En ole yhtään varma, että kuinka monen yksilön eroamispäätökseen sillä on vaikutusta.

Joni Hakasalo

Pidätkö reservistä eroamista yhteiskunnallisena tabuna, ja tuntuuko että siihen liitetään stereotyyppioita julkisessa keskustelussa?

Aku Kervinen

En ehkä koe, että se olisi nyt ollut tabu ainakaan viime aikoina, että siitä on päinvastoin ollut aika isojakin otsikoita, mutta toki siihen liittyy aika vahvoja stereotyyppioita. Hiljattain kolumnisti jommassakummassa isossa iltapäivälehdessä jotenkin arvosteli tällöistä päälle liimattua aatetta tai jotain tällöistä. Eli siihen suhtaudutaan hyvin epäluuloisesti, että mitä ne reservistä kieltäytyvän motiivit ovat. Toisaalta sitten toiseen suuntaan on rakennettu semmoista, on semmoinen tietty juttu tyyppi, jossa esitellään reservistä eronneita ja korostetaan heidän tällöistä kunnollisuuttansa ja maanpuolustustahtoaan, että se on ehkä semmoinen hyväntahtoinen stereotyyppiä, jota sitten taas myös joissakin jutuissa luodaan.

Joni Hakasalo

Miten uskot, että täydennyspalvelun lyhentäminen on vaikuttanut aseista kieltäytyvien määrään?

Aku Kervinen

En ole nyt kyllä kuullut, että olisi ollut mitään, enkä havainnut meidän omassa neuvonnassamme, että siihen olisi liittynyt mitään isoa määrän kasvua. Luulen että se viisi tai kolme vuorokautta on aika monen ihmisen arjessa melko samantapainen järjestelykysymys. Kyllä nämä isommat uutistapahtumat viime vuosilta, Ukrainan sodan alkaminen, Nato jäsenyyden hakeminen ja toteutuminen, DCL sopimus Yhdysvaltojen kanssa ja sitten tämä alkuvuodesta Antti Häkkäsen aloittama keskustelu siitä mahdollisesta reservistä eroamisen rajoittamisesta lainsäädännöllä, niin nämä ovat olleet semmoisia syitä, jotka on selkeästi havainnut tässä omaa puhelinta ja sähköpostia katsellessa helposti, että nyt on jotain meneillään. Niistä on sitten myös uutisjuttuja nopeasti seurannut.

Joni Hakasalo

Olen ainakin siinä ymmärryksessä, että liiton kanta on, että täydennyspalvelu pitäisi poistaa kokonaan. Oletko siitä mitä mieltä?

Aku Kervinen

Joo näin me ajattelemme. Eihän sillä semmoista mitään käytännöllistä merkitystä ole pystytty osoittamaan, että tarvitsisi olla viisi tai kolme päivää, mitä pitäisi koulutautua siinä vaiheessa, jos vakaumuksellisista syistä reservistä lähtee. Se tuskin tuottaa mitään merkittävää semmoista yhteiskunnallista hyötyä. Toki se voi olla monelle ihan mukava leiriviikko tai jotakin, mutta ei sille semmoista kouriintuntuva, käytännöllistä hyötyä näy olevan, että kyllä siinä varmasti on kysymys enemmän siitä, että on haluttu tehdä joku pieni tällöinen vaiva. Joku pidäke siihen, jos reservistä päättää erota.

Joni Hakasalo

Miten koet kasvaneen aseista kieltäytyjien määrän vaikuttavan suomen puolustuskyvyn uskottavuuteen? Vai onko luvut vieläkin niin pieniä, että sillä ei ole vaikutusta suuntaan tai toiseen?

Aku Kervinen

Monille aseista kieltäytyjille se ei ole ensisijainen huolenaihe: sotilaallinen maanpuolustus ja sen uskottavuus. Vaan ehkä ollaan sitten enemmän kiinnostuneita just siviilivastarinnan mahdollisuuksista. Mutta ihan tälleen sotilaallisesta näkökulmasta, niin mä oon käsittänyt, että ei siellä myöskään puolustusvoimissa olla oltu hirveän huolestuneita. Siellä on kommentoitu näitä lukuja jatkuvasti hyvin rauhalliseen sävyyn ja keskustelua on herätetty enemmän sieltä poliittisen päätöksenteon suunnasta, että suomen koko reservi on jotakuinkin 870 000 reserviläistä ja sodan ajan vahvuuskin sen melkein 300 000, niin nää on kuitenkin semmoisia kertaluokkaa tai noin 100-kertaisia määriä niihin muutamiin tuhansiin, jotka nyt tässä on viimeisen parin vuoden aikana reservistä eronneet. Aika pieniä virtoja ne ovat siinä kokonaisuudessa.

Joni Hakasalo

Mitä mieltä olet mahdollisuudesta rajoittaa reservistä eroamista lainsäädännöllä?

Aku Kervinen

Kyllä mä pidän selvänä, että se olisi todella vaikea toteuttaa ylipäänsä sellainen lainsäädäntö, että meillä on kuitenkin tää perustuslakivaliokunta eduskunnassa, joka on viime vuosina torpannut semmoisia lakihankkeita, jotka on jotenkin nähty kansainvälisen oikeuden vastaisina. Toki viime vuonna säädettiin tämä uusi laki liittyen itärajaan. Tämmöinen niin sanottu käännetyislaki. Se toki meni läpi huolimatta siitä, että perusoikeusasiantuntijat piti yksimielisesti selvänä, että se ei ollut oikeudenmukainen. Mutta joka tapauksessa melko samanlainen repivä keskustelu siitä vähintään jouduttaisi käymään, jos yritettäisiin tehdä tämmöinen omantunnon ja uskonnon ja mielipiteen vapautta loukkaava lakiesitys.

Joni Hakasalo

Näkykö lisääntynyt jäsenmäärää aseistaskieltäytyjäliiton taloustilanteessa? Esimerkiksi että onko toimintaa voitu kasvattaa nyt näiden mahdollisten lisääntyneiden jäsenmaksujen johdosta?

Aku Kervinen

No kyllä meillä ehkä varsinkin silloin 2022 tuli aika paljon uusia jäseniä ja tyypillisesti meidän jäseneksi liittyvistä suurin osa on siviilipalvelusta suorittavia, mutta silloin näkyy että ehkä iän ja sukupuolen suhteen oli enemmän hajontaa, tuli uutta väkeä. Mutta toisaalta tässä nyt sitten samanaikaisesti on ollut myöskin erilaisia julkisten rahoitusten leikkauksia. Eli me ollaan saatu perinteisesti nuorisojärjestötukea ja jonkin aikaa myöskin tämmöistä rauhanjärjestöille suunnattua oikeusministeriön avustusta. Ja sitten me on meidän lehdelle haettu kulttuurilehtitukea. Näitä kaikkia avustusmuotoja on tässä nyt sitten viimeisten parin vuoden aikana leikattu ja tämä rauhanjärjestöjen yleisavustushan lakkautettiin kokonaan, niin toisaalta tää puoli on sitten hankaloittanut meidän taloudellista tilannetta, mutta se on

tietysti hieno homma, että sitten ollaan onnistuttu osittain sitä korvaamaan tai meidän jäsenistö on kyllä myöskin maksanut jäsenmaksuja tavallistakin paremmin ja myöskin lahjoituksia on saatu, että se on tietysti tosi hieno positiivinen asia.